

жие ще изковат против мене . . . На българското общество аз говоря като критик, т. е. човек, който излага резултатите на честна мисъл и добросъвестно изучаване" (Млади и стари стр. XIX) Строгостта и вискателността на д-р Кржстев към делата на писателя стоят в свързка с възгледа му за изкуството и тоя възглед не бе само негов: той бе на целата литературна колегия около *Мисъл*. Пенчо Славейков, най-силният дух от тая колегия, написа вейния поетически манифест-преговора към второто издание на първата Яворова сбирка, — дето е казано, че „популяризацията на изкуството, цоевтиняването му, демократизирането му — то е неговото унищожение.“ Пак тоя духовен аристократ — Пенчо Славейков — на друго място писа (*Мисъл* год. XVI, стр. 360), че „истинският художник трябва да бъде един, без катихизис за изкуството и неговите цели. „Застъпник за чистото изкуство, осждил тенденциозността в литературата, д-р Кржстев, естествено, не можеше да не дири само художествени достоинства и жизнена правда в произведенията на нашите писатели. Тия достоинства той всекога диреше посредством своите прочути естетични анализи, които извършваше с оглжбление, спокойно и с търпение. Той притежаваше аналитико — творческа способност, ако и да не бе артист на външната форма, която способност му даваше възможност да разглоби детайлно какво да е художествено творение и, възоржжен с известни естетически принципи и теоритична подготовка, да търси хармония между частите, психологическа мотивировка в действието, пластика в обрисовката на лицата; да отрича ефектите, случайностите, да обржща голямо внимание на ситуациите и пр. Етюдите му „Веселин като белетрист“, „Една драма“, „Из историята на една душа“ и др. са особно забележителни по пространния, ту безпощаден, ту спокоен, анализ, на който бидоха подхвърлени повеста: за дядовата Славчова унука от Веселина, Кирил Христовата драма *Стжлпотворение* и много от стъхотворенията на Пенчо Славейков.

Д-р Кржстевите анализи придават известна сухост на критиката му, коравина на езика му, суровост на стила, периодичност на речта, негжвкавост на мисълта; а приложения в тях догматизъм понякога поставяше неуместни изисквания. Така, разглеждайки в един етюд повеста. „За дядовата Славчова унука“, той отбелязва, че от фалшив идеализм Влайков не посмял да нарисува в нея неидеален, жъл характер и това било причина за монотонността на цялото творение и неизпжквалостта на отделните характери. „Забравил е той оная теория, пише Д-р Кржстев дословно, към която даже Лайбниц ве би се посвенил да прибегне, за да обясни, да оправдае присъствието на злото в веселената: Злото е потребно, за